

Középcsztály és adópolitika.*

Irta: Dr. Tihanyi Lajos ügyvéd.

A magyar kereskedelmi szerződési politika egyik legfőbb miniszteriája is irányítójától nemrégiben egy másik tudományos társaságban igen érdekes előadást hallottam arról a kölcsönhatásról, mely a *külkereskedelmi mérleg* s a kereskedelmi szerződési politika közt jelentkezhetik. Ez a nagyon érdekes előadás arra az eredményre jutott, hogy babona a köztudatban élő ama hit, mely szerint külkereskedelmi mérlegünk pozitív irányban kereskedelmi szerződésekkel erősen befolyásolható. Szerinte a külkereskedelmi mérleg alakulása a belső termelési viszonyoknak s a világgiaai áralakulásnak a függvénye. Két oly tényező, melyre kereskedelmi szerződések, vagyis vámpolitika s így a mi szempontunkból: pénzügyi jogszabályok, különösen az olyan kis gazdasági egység részéről, mint a minő a mi megcsontított hazánk, csak vajmi kevés befolyást gyakorolhatnak. Ez az álláspont a pénzügyi jog tudományának nyelvére lefordítva annyit jelent, hogy a pénzügyi jogalkotásnak csak az lehet a hivatása, hogy az állami célok által szükségessé tett bevételek terhét az adóalanyok között teherviselési képességük szerint aránylagosan, egyenlően és igazságosan ossza fel; de a közgazdasági és továbbmenve, szociális és kulturpolitika közvetlen szolgálata az államháztartási költségvetésnek nem a bevételi, hanem a kiadási oldalára való. E felfogás támogatására valóban számos és súlyos érv sorakoztatható. Így, hogy többet ne hozzak fel, a kiadási tételek oldalára beállított összeg egész határozótan mutatja az áldozatot, melyet az állam az illető cél érdekében hoz; míg ha ez áldozat a bevételi oldalon adó-, vagy illetékkedvezmény alakjában nyújtatik, sohasem lehet előre, de gyakran utólagosan sem tudni annak valóóságos mérvét. Azok az összegek, melyek a kiadási oldalon állítatnak be, általában csakugyan oda jutnak, ahova szánvák, ellenben a bevételi oldalon nyújtott ily áldozatokra nézve az adóáthárulás bekövetkezésének, vagy be nem következésének mindig bizonytalan voltánál fogva sohasem lehet ézt kétségtelenül biztosítani; végül — last not least — ha kormány és törvényhozás a kiadási tételek megállapításánál kellő gondossággal mérlegezik az egyes állami szükségletek mértékét, viszonylagos súlyát, sürgősségét s azok szerint viszik be az egyes kiadási összegeket a *budget*-be, a közvélemény az ily tételeket megnyugvással fogadja. Ha ellenben az ilyen állami áldozatok adó- és illetékkedvezmények alakjában, a bevételi oldalon, burkoltan jelenkeznek, azok mint az aránylagos és egyenlően közteherviselés elvének áttörései, rendszerint rossz pszichikai hatást, a kedvezményben nem részesül'eknél gyakran elkeseredést is keltenek és így csökkentik a közteherviselés nagy elvének nemzetnevelő hatását.

* Részlet a Magyar Jogászegylet Pénzügyi Szakosztályában tartott előadásból.

De ha e megfontolások arra az eredményre vezetnek is, hogy a pénzügyi jogalkotásnak nem lehet igazi hivatása az állam közgazdasági, szociális és kulturális célkitűzéseinek közvetlen szolgálata, ez nem csökkenti a helyes pénzügyi jogalkotásnak éppen ez államcélók szempontjából is való mérhetetlen jelentőségét. Mert ha pusztá pénzügyi jogszabályokkal nem is lehet, egyéb előfeltételek híján, közvetlenül közgazdaságot, szociális és kulturális haladást teremteni; de viszont az is kétségtelen, hogy rossz pénzügyi szabályokkal tönkre lehet tenni a magyar közgazdaságot, a magyar társadalmat, a magyar kultúrát.

A helyes jogalkotás voltaképen egy *szintétikus* tevékenység. A társadalomban egymással konkurráló érdekeknek s a társadalom és állam látszólag ugyancsak gyakran konkurráló érdekeinek összeegyeztetése. Egy nagyszerű *szinézis*, mely társadalom és állam, a nemzet egész egyetemes érdekeinek szolgálatát jelenti. A helyes pénzügyi jogalkotásnak is a nemzet egyetemes érdekét kell szolgálnia.

A magyar középosztály a középvagyonú tőkés, földbirtokos, iparos és kereskedő, a köztisztviselő és magántisztviselő, a magasabb műveltséget feltételező u. n. szabad szellemi foglalkozásúak; mindezeket a vagyon, a hivatás természete, illetőleg a feltételezett magasabb műveltség által lehetővé tett magasabb kulturnívó hozza a középosztály társadalmi rétegében egymás közelébe. A nemzet gazdasági, szociális, kulturális erejének növelése és jó középosztálypolitika, ezek szinonimák. Így az olyan pénzügyi politika, mely elősegíti a középosztály számbeli és fajsúlybeli gyarapodását, nemzetfejllesztés és az olyan pénzügyi politika, mely nem egyszersmind jó középosztálypolitika is, nemzetrontás.

A jó pénzügyi politikának tehát nem szabad gátolnia a középvagyonok kialakulását és fennmaradását, nem szabad megnehezítenie, hogy a fixfizetésűek szellemi szükségleteinek kielégítésére is jusson és nem szabad lehetetlenné tennie, hogy a *tehetség* vagyon és fixfizetés nélkül is segíthessen fentartani és növelni a nemzet és társadalom physical, szellemi, ethikai, jogi és aestheticai javait.

A mi adórendszerünkben a jövedelemadó a személyhez kapcsolódott jövedelmet, a hozadéki adók s a vagyonadó egyes jövedelemforrások *fundált* voltában rejlő nagyobb teherbírást, a fogyasztási és forgalmi adók a fogyasztásban s a forgalmi tényekben napvilágra jutó adózási képességet akarják utolérni.

Ott, ahol az elsőrendű közszükségleti cikkeket terhelő fogyasztási adókat nem nélkülözheti a köz és így azokkal még a legszegényebb néprétegeket is kénytelen megterhelni, természetes, hogy a fogyasztási adók ügyében a középosztálypolitikának nem lehetnek külön szempontjai; s ugyanez áll az olyan forgalmi adókra is, amelyek valóságos teherbírást eláruló forgalmi tények alapján és valóban azokra hárulnak, kiket az adótörvényhozás velük érni kíván. De a helyes középosztálypolitika, mely nem privilégiumokra, hanem a méltányos és arányos közteherviselés érvényesülésére törekszik, el kell hogy ismerje egy általános jövedelmi adó mellett a fun-

dált jövedelmek s a vagyon erősebb megterhelésének indokolt-
ságot is. A jó középosztálypolitika szempontjai csupán azt kö-
vetelik meg, hogy a jövedelemadó s általában az egyenesadók
kulcsainál egy bölcs progresszivitás megkönnyítse, hogy a
magasabb kulturszükségletek kiegyéjtetése ne szorítkozzék ki-
zárólag a nagy vagyonokra — hogy ott, ahol ez indokolt, a
hivatásból fo yó magasabb létminimumról az adótörvényhozás
is tudomást vegyen — és hogy a lundált jövedelmek magasabb
megterheését s egyes forgalmi tényekben kiejezésre jutó na-
gyobb teherbirás eléréséi célzó hozadáki, illetőleg forgalmi
adóik szabályozása megfeleljen az arányos közteherviselés-el-
veinek és ne eredményezze a középosztály egyik rétegére nézve
sem ugyanazon adóalapnak többszörös megterhelését.

Egy nemzet gazdasági, szociális és kulturális erejének
fokmérője középosztályának állapota. És így a *trianoni* Ma-
gyarországon különös jelentőségű egész adórendszerünknek a
helyes középosztálypolitika szempontjából való tüzetes vizs-
gálata* és revíziója. Fokozott jelentőségű, mert hiszen nem-
zeti kormány és nemzeti törvényhozás a nemzet *gerincének*,
középosztályának erősítésében szükségképen látja egyik leg-
nemesebb hivatását.

Kétségtelen, hogy a magyar középosztály problémája
sem adópoliitkai kérdés. De az is kétségtelen, hogy adópoli-
tikánknek a *trianoni* átoktól különösképen sujtott középosz-
tály adózásának szempontjából való revíziója nemcsak pénzü-
gyi, nemcsak közgazdasági, de egyszersmind társadalmi és
közművelődési szükség.

Szociális törvényhozásunk feladatai. A társadalmi béke és
konszolidáció — ez minden objektív gondolkodó előtt világos —
csak abban a mértékben haladhat előre, amely mértékben sike-
rül a jelen súlyos társadalmi bajokat: a munkanélküliséget, a
középosztály leromlását, a munkásosztály elsörendű életszük-
ségei kielégítésének legkirívóbb hiányosságait orvosolni.
Ennek az orvoslásnak egyetlen bevált eszköze a szociálpolitika:
minden felforgató világmegváltásnak ama teljes csödjé után,
amelyet átéltünk, ezt is alapigazságként szögezhetjük le. Ebből
viszont az következik, hogy minden állam közeljövöbéli fejlö-
désének oly mértékben vannak kedvezőbb vagy kedvezötlenebb
esélyei, amely mértékben meg tud bízkozni a reá váró szociál-
politikai feladatokkal. Közérdeket vélünk tehát szolgálni, ami-
kor az alábbiakban megszöialtatjuk közéletünk kiválóóságainak
sorát és közöjük véleményüket szociális törvényhozásunk leg-
közelebbi feladatai felöl.

Dr. Meszlény Artur.

*

* Ezt kíséreltem meg a *Magyar Jogdszegylet Pénzügyi Szakosz-
tályában* 1927. évi dec. 3-án „Középosztálypolitika és adózás“ címmel
tartott előadásomban, melynek része a fenti sorok is.